

COMMISSIE VAN TOEZICHT

BIJ DE PENITENTIAIRE INRICHTING HAAGLANDEN,
VESTIGING SCHEVENINGEN

JAARVERSLAG 2021

1. De inrichting.

De penitentiaire inrichting Haaglanden, vestiging Scheveningen, omvat het Penitentiair Psychiatrisch Centrum (PPC) en het Justitieel Centrum voor Somatische Zorg (JCvSZ) en had op 31 december 2021 een totale capaciteit voor onderbrenging van 196 gedetineerden, respectievelijk:

- 156 plaatsen in het PPC;
- 40 bedden in het JCvSZ.

In het PPC worden gedetineerden ondergebracht in een eigen verblijfsruimte (éénpersoonscel). In het JCvSZ bevinden zich enkele verblijfs-/verpleegruimtes waarin meerdere gedetineerden/patiënten kunnen worden ondergebracht.

Binnen de muren van de penitentiaire inrichting Haaglanden bevindt zich ook de United Nations Detention Unit (UNDU). Dit gedeelte van de inrichting staat onder toezicht van de Verenigde Naties en maakt formatief geen deel uit van de Penitentiaire Inrichting Haaglanden.

Verdachten van internationale tribunalen en van het Internationaal Strafhof (ICC) verblijven er in voorlopige hechtenis onder verantwoordelijkheid en beheer van de Verenigde Naties.

De commissie van toezicht heeft geen taken of bevoegdheden met betrekking tot (de rechtspositie van) de alhier verblijvende gedetineerden.

Er bestaat voor hen een beklagrecht bij de bevoegde tribunalen terwijl de medische basiszorg wordt geboden door het Rode Kruis.

Op grond van de ministeriële bestemmingsaanwijzing van zowel huis van bewaring als gevangenis met een normaal beveiligingsniveau en een regime van beperkte gemeenschap worden justitiabelen door de selectiefunctionaris van het ministerie van Justitie en Veiligheid, respectievelijk op basis van artikel 19 en 20c van de Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing van gedetineerden (Rspog), in het JCvSZ en in het PPC van de penitentiaire inrichting Haaglanden geplaatst.

Voor plaatsing in een PPC komen gedetineerden in aanmerking met verschillende psychiatrische stoornissen, gedetineerden met verslavingsproblematiek en gedetineerden met een (licht) verstandelijke handicap. Vaak komen deze problemen in combinatie voor.

De zorg die in de PPC's aan deze doelgroepen wordt verleend omvat crisisinterventie, behandeling en begeleiding.

Omdat er in het gevangeniswezen vaak sprake is van diffuse, niet op voorhand te classificeren, problematiek kunnen in het PPC ook gedetineerden ter observatie en ter fine van het stellen van een diagnose worden geplaatst.

Aan gedetineerden in afwachting van plaatsing in een TBS-inrichting wordt een zogenoemde pre-TBS behandeling aangeboden.

Naast het PPC in de penitentiaire inrichting Haaglanden zijn er PPC's in Zaanstad, Vught en Zwolle.

Het JCvSZ is binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen de enige somatische zorginstelling en is bestemd voor justitiabele patiënten met een (somatische) zorgbehoefte, waaronder medisch-specialistische zorg die vergelijkbaar is met de zorg op een verpleegafdeling in een ziekenhuis.

In het JCvSZ wordt zorg verleend:

- Aan justitiabelen met een somatische zorgbehoefte die niet in inrichtingen van DJI geboden kan worden;
- aansluitend op een ziekenhuisopname waarbij geen onafgebroken medisch specialistische zorg meer nodig is;
- Aan justitiabelen die specialistische thuiszorg of revalidatie nodig hebben of voor justitiabelen die voor een verpleegindicatie in aanmerking komen.
- Daarnaast verleent het JCvSZ moeder-/ kindzorg rond de uiterekende datum, palliatieve zorg en GHB-detoxicatie binnen een justitiële setting.

In het JCvSZ wordt ten behoeve van de somatische zorg in belangrijke mate samengewerkt met het Haags Medisch Centrum (HMC) en overige medische centra in de regio Haaglanden.

De directie van de penitentiaire inrichting Haaglanden bestond in 2021 uit de vestigingsdirecteur de heer R. van der Plank en de plaatsvervangende vestigingsdirecteuren A. Verschoor en T. van der Plas.

De functie van Directeur Zorg & Behandeling werd vervuld door mevrouw drs. S. Roza.

De heer J. Oosterlaken, tevens verbonden aan de United Nations Detention Unit, nam op basis van de ministeriële aanwijzing ingevolge artikel 3, lid 4 van de Penitentiaire beginselenwet enkele taken van de directie waar.

2. De commissie van toezicht.

De commissie van toezicht heeft op grond van artikel 7 van de Penitentiaire beginselenwet tot taak:

- toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van vrijheidsbeneming in de penitentiaire inrichting;
- kennis te nemen van de door gedetineerden naar voren gebrachte grieven;
- zorg te dragen voor de behandeling van klaagschriften volgens de bepalingen in de Penitentiaire beginselenwet;
- gevraagd en ongevraagd advies en inlichtingen te geven aan de minister van Justitie en Veiligheid, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de directeur van de penitentiaire inrichting.

De leden van de commissie van toezicht zijn benoemd door de minister van Justitie en Veiligheid en verrichten hun werkzaamheden, veelal naast fulltime externe werkzaamheden, op vrijwillige basis en geheel onafhankelijk van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI).

Tijdens het verslagjaar waren alle krachtens artikel 11, lid 3 van de Penitentiaire maatregel voorgeschreven disciplines in de commissie van toezicht vertegenwoordigd, te weten:

- een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht;
- een advocaat;
- een medicus;
- een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk.

De overige leden van de commissie van toezicht waren werkzaam in diverse maatschappelijke disciplines.

Vanwege de bijzondere bestemmingsaanwijzing van penitentiair psychiatrisch centrum (PPC) maakten tevens twee gedragsdeskundigen (een psychiater en een [neuro-]psycholoog) deel uit van de commissie van toezicht.

Met ingang van 1 juli 2021 werden drie personen, een advocaat, psycholoog en een jurist benoemd als lid van de commissie van toezicht. Aan één lid van de commissie van toezicht werd eervol ontslag verleend. De commissie van toezicht bestond vanaf 1 juli 2021 uit twaalf leden.

De commissie van toezicht werd tijdens het verslagjaar bij de werkzaamheden ondersteund door een ambtelijk secretaris en door juridisch administratief medewerkers van de rechtbank Den Haag. In het geval van afwezigheid van de secretaris kon hij zich steeds laten vervangen door benoemde plaatsvervangende secretarissen.

Het secretariaat van de commissie van toezicht is gevestigd in het paleis van justitie, postbus 20302, 2500 EH in Den Haag.

Naar aanleiding van de per 25 mei 2018 als gevolg van Europese wetgeving in werking getreden Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) werd tijdens het verslagjaar door de leden van de commissie van toezicht gebruik gemaakt van een beveiligd digitaal internetforum, te weten de externe samenwerkfunctionaliteit (e-SWF).

Door gebruikmaking van deze functionaliteit werd tussen de Rijksmedewerkers en de partners van buiten de Rijksoverheid (in casu: de niet bij de Rijksoverheid werkzame leden van de commissie van toezicht) met inachtneming van de wettelijke regeling ter bescherming van privacygegevens en ten behoeve van de wettelijk bepaalde taakopdracht op digitale wijze informatie gedeeld van vertrouwelijke gegevens.

3. De maandcommissaris.

Op basis van het bepaalde in artikel 17 van de Penitentiaire maatregel trad één van de leden van de commissie van toezicht volgens een vastgesteld rooster en bij toerbeurt op als maandcommissaris. De bezoeken van de maandcommissaris aan de penitentiaire inrichting Haaglanden vonden ten minste tweemaal per maand plaats.

De maandcommissarissen spraken (telkens) met gedetineerden in het PPC en het JCvSZ naar aanleiding van een door hen ingevuld verzoekbriefje of werden tijdens de bezoeken aan de afdelingen spontaan aangesproken door gedetineerden die geen verzoekbriefje hadden ingevuld.

Tevens bestond er regelmatig contact tussen de maandcommissaris en het inrichtingspersoneel.

Waar mogelijk bemiddelde de maandcommissaris in grieven tussen de gedetineerde en de directie, hetgeen in voorkomende gevallen kon leiden tot oplossing van het (gestelde) probleem en tot intrekking of voorkoming van een klacht.

Na bemiddeling door de maandcommissaris werden 23 ingediende grieven in 16 gevallen ingetrokken en in 7 gevallen omgezet naar een klacht.

Na afloop van het bezoek deden de maandcommissarissen steeds verslag van hun bevindingen en bespraken de bevindingen (voor zover nodig of desgevraagd) in de maandelijkse vergadering met de overige leden van de commissie van toezicht en de inrichtingsdirectie.

Enkele onderwerpen, die naar aanleiding van een bezoek van de maandcommissaris in de maandelijkse vergadering met de inrichtingsdirectie werden besproken, waren:

- maatregelen ter voorkoming van verdere corona-besmettingen;
- dagprogramma, waaronder uitval van activiteiten;
- bejegening van gedetineerden;
- arbeid, waaronder de betaling van arbeidsloon;
- (voorgenomen) beslissingen tot ondergaan van een niet vrijwillige geneeskundige behandeling.

Daarnaast bezocht de maandcommissaris (al dan niet in afzondering verblijvende) gedetineerden in verband met (voorgenomen) beslissingen tot toediening van een onvrijwillig geneeskundige behandeling (dwangbehandeling, als omschreven in artikel 46d, onder a of b van de Penitentiaire beginselenwet), waarbij de betrokken gedetineerde werd geïnformeerd over diens rechtspositie en de eventueel door hem te volgen beroeps- en beklagprocedure.

Tijdens het verslagjaar 2021 werd 114 maal door de directeur op advies van één of meerdere gedragsdeskundigen besloten tot (verlenging van) het ondergaan van onvrijwillige geneeskundige behandeling, te weten:

- 52 maal beslissing als bedoeld in artikel 46d, aanhef en onder a Penitentiaire beginselenwet;
- 48 maal beslissing als bedoeld in artikel 46d, aanhef en onder b Penitentiaire beginselenwet.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat een aantal gedetineerden/patiënten meermalen een dwangbehandeling heeft (moeten) ondergaan.

In 14 gevallen werd beslist tot een geneeskundige behandeling op grond van de bepaling van artikel 32 van de Penitentiaire beginselenwet.

Door de maandcommissaris werd tijdens de bezoeken aan de inrichting kennisgenomen van (de registratie van) beslissingen tot oplegging van disciplinaire straffen, ordemaatregelen tot afzondering, uitsluiting van -gezamenlijke- activiteiten en overige beperkingen van vrijheden van gedetineerden.

4. Vergaderingen van de commissie van toezicht met de directie van de inrichting.

De commissie van toezicht vergaderde in 2021 negenmaal met de directie van de penitentiaire inrichting.

Deze vergaderingen verliepen in een plezierige, open en zo nodig positief kritische sfeer.

Als gevolg van landelijk bepaalde maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het COVID-19 virus werd er niet vergaderd in de maanden januari en februari 2021.

Door de directie werden de bijzondere voorvallen en vermeldingswaardigheden in deze periode telefonisch of per e-mailbericht ter kennis gebracht aan de voorzitter en secretaris van de commissie van toezicht.

Vaste agendapunten tijdens de vergaderingen waren:

- Opening;
- Notulen;
- Mededelingen van de commissie van toezicht;
- Ingekomen stukken;
- Verslag maandcommissaris;
- Verslag van de directie;
- Rondvraag.

De directie deed telkens open verslag van alle ontwikkelingen en bijzondere voorvallen en beantwoordde op transparante wijze de vragen van de leden van de commissie van toezicht. Tevens werden op de vergaderingen de bevindingen en verslagen van de maandcommissaris besproken en werden relevante of vermeldenswaardige uitspraken van de beklagcommissie en van de beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming besproken (RSJ) en waar nodig toegelicht.

Incidenteel en desgevraagd werd door de directie verslag gedaan van de voortgang van de geplande nieuwbouw van het JCvSZ en het PPC. Deze nieuwbouw betreft tevens een uitbreiding van de totale opnamecapaciteit.

5. De beklagcommissie.

In het verslagjaar 2021 werden 368 klachten en 23 grieven ingeschreven door het secretariaat.

In voorkomende gevallen van onbevoegdheid van de commissie van toezicht werden ingekomen poststukken doorgestuurd naar het hoofd (Zorg) van de medische dienst van de inrichting, naar commissies van toezicht bij elders gevestigde penitentiaire inrichtingen, naar de selectiefunctionaris of naar de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming.

Ten behoeve van de registratie en voortgangsadministratie van de klachten werd gebruik gemaakt van het KLAVER-registratiesysteem. Dit is een systeem dat door de secretariaten van alle commissies van toezicht wordt gebruikt. KLAVER is een afkorting van KLAchten Verwerken En Rapporteren.

In het verslagjaar hield de beklagcommissie 22 maal in meervoudige samenstelling volgens een vastgesteld rooster en om de twee weken zitting, afwisselend op maandagochtend en donderdagmiddag. Een lid van de commissie van toezicht met een juridische achtergrond fungeerde telkens als voorzitter van de beklagcommissie.

De beklagzittingen vonden zowel fysiek in de gebouwen van het PPC en het JCvSZ als telefonisch plaats.

Op de beklagzittingen liet de inrichtingsdirecteur zich vertegenwoordigen door de juridisch medewerker van de inrichting, in de persoon van de heer B.A. Monsanto.

Voorts werden in voorkomende gevallen klachten op voet van artikel 64, lid 1 van de Penitentiaire beginselenwet (op schriftelijke wijze en door de voorzitter van de beklagcommissie) afgedaan waarbij op de klacht werd beslist zonder klager en directie te horen.

Gelet op de bijzondere doelgroep (te weten justitiabelen die na een gestelde gedragskundige diagnose van -mogelijke- aanwezigheid van één of meer stoornissen door de selectiefunctionaris in het PPC waren geplaatst dan wel gedetineerden met een relatieve korte verblijfsduur in het JCvSZ) werd door de beklagcommissie steeds op schriftelijke wijze uitspraak gedaan op ingediende klachten. In de uitspraken van de beklagcommissie werden de directeur en de klager telkens schriftelijk gewezen op de in artikel 69, lid 1 van de Penitentiaire beginselenwet bepaalde wijze waarop en de termijn waarbinnen beroep tegen de uitspraak kon worden ingesteld bij de beroepscommissie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

Ter beklagzitting(en) werden klagers in groeiende mate bijgestaan door advocaten en werden zij in de gevallen waarin zij de Nederlandse taal niet of onvoldoende machtig waren steeds gehoord door (telefonische) tussenkomst van een beëdigde/erkende tolk in de gewenste taal.

Tevens hoorde de beklagcommissie op voet van artikel 65, lid 4 van de Penitentiaire beginselenwet, op verzoek van de commissies van toezicht verbonden aan elders gevestigde penitentiaire inrichtingen, de in de penitentiaire inrichting Haaglanden verblijvende gedetineerden op klachten die bij deze verzoekende commissies waren ingediend.

In het verslagjaar werden door de beklagcommissie ter beklagzitting(en) 36 rogatoire verzoeken behandeld.

De bij de commissie van toezicht ingediende klachten werden volgens de door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) vastgestelde systematiek door de beklagcommissie ingeschreven, behandeld en afgedaan.

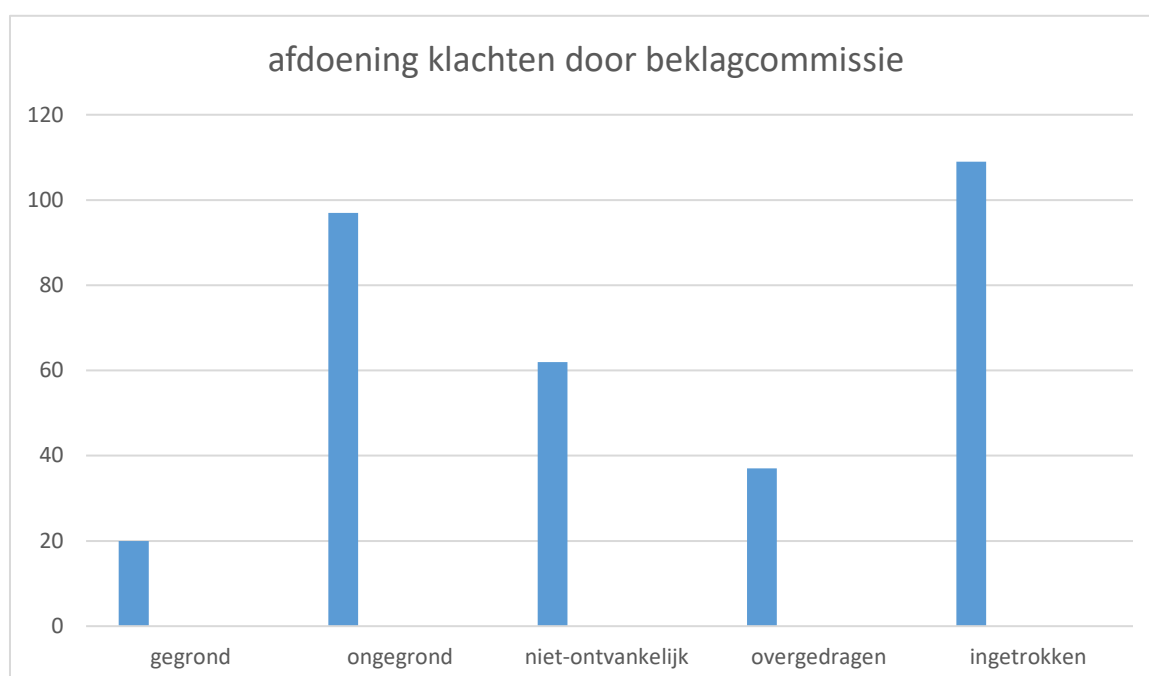
Volgens deze systematiek wordt onder een klacht verstaan:

“een door de commissie van toezicht ontvangen schrijven, waarin door een klager die zich tot die commissie wendt een beslissing van (de beklagcommissie uit) die commissie wordt gevraagd op een in dat schrijven omschreven feit of omstandigheid.

Hierbij geldt dat meerdere onderwerpen waarover wordt geklaagd als afzonderlijke klachten worden aangemerkt en dat een schrijven houdende klacht van meerdere klagers als één klacht wordt aangemerkt, en wel van de eerste ondertekenaar van het schrijven”.

De ingediende klachten werden afgedaan volgens onderstaande grafiek.

Als gevolg van overplaatsing of in vrijheidstelling van gedetineerden waren bij afsluiting van het verslagjaar een aantal klachten nog niet afgedaan.

6. Vermeldenswaardigheden.

Evenals het jaar 2020 kenmerkte verslagjaar 2021 zich door vele beperkingen in de penitentiaire inrichting Haaglanden als gevolg van de landelijke maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het corona-virus (COVID-19).

Ter uitvoering van deze maatregelen moesten ingrijpende beperkingen in de dagelijkse gang van zaken van gedetineerden in de inrichting worden opgelegd en was tevens sprake van uitval van personeel vanwege ziekte of verplichte quarantaine bij verdenking van COVID-19 besmetting alsmede inperking van dagprogrammaonderdelen, vertraging van detentiefasering en behandeling van gedetineerden.

Het avond- en dagprogramma werd substantieel ingekort of (in sommige gevallen deels) geschrapt. De uitval van de bezoekenmomenten werd zoveel als mogelijk gecompenseerd door de verstrekking van telefoonkaarten aan gedetineerden. Gedurende het verslagjaar vond het bezoek plaats achter glas.

In het JCvSZ werd de parterre ingericht als quarantaine-afdeling voor gedetineerden met (een verdenking van) besmetting met het COVID-19 virus.

De beklagzittingen werden gehouden met inachtneming van de voorgeschreven fysieke afstand tussen partijen en de beklagcommissie, doch werden in de maanden januari tot en met april 2021 via telefonische verbinding op luidsprekerstand georganiseerd.

Bij deze telefonisch gehouden beklagzittingen bevonden de leden van de beklagcommissie zich in het paleis van justitie in Den Haag en verbleven de klagers en de vertegenwoordiger van de directie zich in de inrichting.

De rechts- en taalkundige bijstand van klagers door advocaten en tolken werd ter beklagzitting in voorkomende gevallen (op telefonische wijze en met instemming van betrokkenen) steeds gewaarborgd.

7. Cursussen / bijeenkomsten / contacten.

Als gevolg van de landelijke maatregelen ter voorkoming van verdere verspreiding van het COVID-19 virus werden in het verslagjaar door de voorzitter, leden en de secretaris van de commissie van toezicht geen cursussen en bijeenkomsten gevolgd en bijgewoond.